

DIKKEN (BARBARA HENRIKKE) WIND DAAE ZWILGMEYER (1853 - 1913)

Barnebøker har ingen stor plass i litteraturhistorien, men det er nå en voksende erkjennelse av at de tidlige års kontakt med det trykte ord kan gjøre uutslettelig inntrykk. Gode barnebøker er viktige.

Og i Norge har generasjoner av barn hatt noen av verdens kanskje beste forfattere til å skrive for seg. Thorbjørn Egner og Alf Prøysen tåler sammenligning med hvem som helst. Før disse hadde vi bl.a. Barbra Ring og Gabriel Scott, og enda litt tidligere Inger Johanne, denne langbeinte jentungen som kom slentrende inn i litteraturen: "...Altsaa: i hele byen heder jeg ikke andet end Inger Johanne "til byfogden" – min far er byfoged, ser I, og jeg er tretten aar gammel. Nu ved I det...".

Dikken Zwilmeyer skrev flere bøker for voksne, preget av den ugifte kvinnes bitterhet og ensomhet; disse er nærmest glemt i dag, selv om det var gode bøker. Men barnebøkene lever. Gjennom Inger Johanne får vi et levende inntrykk av småbyen Risør på slutten av det 19. århundre. Hverdagslivets begivenheter, store og små, muntre eller alvorlige, er fortalt slik at også storbybarn kjente seg hjemme i miljøet. Inger Johanne skaffet seg et stort publikum helt fra starten, allerede i 1903 skal bøkene være kommet i et samlet opplag på 600 000, og selv i dag er mange av bøkene tilgjengelig i bokhandelen.

Førsteopplagene var ikke spesielt store, og den som begynner å samle Zwilmeyer i dag, bør kaste seg over selv halvgode eksemplarer, ellers blir det aldri noen samling. Barnebøker er generelt utsatt for kraftig slitasje, og dette gjelder ikke minst for Inger Johanne-bøkene. De få eksemplarene som overhodet dukker opp på markedet bærer alltid preg av flere generasjoners barnehender. Og vi har liten tro på at det fins særlig mange pene bøker i samlinger vi ikke vet om. Men om det nå skulle komme fram virkelig pene eksemplarer av det som ble utgitt før ca. 1900, bør prisene ligge på 1000 kroner pr. stk., kanskje til og med mer. For Dikken Zwilmeyer er stor i norsk barnelitteratur. Voksen-bøkene hennes lar seg skaffe, barnebøkene hennes burde en ha begynt å samle på for hundre år siden! Det er vanskelig å få en oversikt både over hvilke typer omslag og bindvarianter Dikken Zwilmeyers førsteutgaver har – vi imøteser gjerne tilbakemeldinger.

Det foreligger noe usikkerhet rundt benevnelsene kartonasje og sjirtingryggbind. Vi har sett noen av titlene i begge utførelser, men det kan være at noen eldre registreringer av kartonasjebind faktisk er sjirtingryggbind med kartonerte dekker. Vi imøteser gjerne tilbakemeldinger fra samlere som har titler i begge utførelser.

DIKKEN ZWILGMEYERS FØRSTEUTGAVER:

- 1890: [-]: Vi børn. Af Inger Johanne, 13 Aar gammel. Bergen. Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, typografisk. **Forlagsbind i tre varianter:**
A. Kartonasje.
B. Sjirtingryggbind.
C. **Helsjirtingbind (nær identisk utførelse som variant B av "Karsten og jeg").**
- 1891: [-]: Karsten og jeg. Af Inger Johanne, 13 Aar gammel. Bergen. Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, typografisk. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje.
B. **Helsjirtingbind. ***
- 1892: [-]: Fra vor by. Af Inger Johanne. Bergen. Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, tegnet av Th. Kittelsen. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje.
B. **Sjirtingryggbind.**
- 1894: [-]: Sommerferier. Fortællinger for børn. Af Inger Johanne. Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, tegnet. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje.
B. **Helsjirtingbind.**
- 1895: Som kvinder er. Seks fortællinger. Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, typografisk. Helsjirtingbind.
- 1895: Barndom. Af Dikken Zwilmeyer – Inger Johanne. Bergen. Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. **Sjirtingryggbind.**

- 1896: Ungt sind. En novelle. Cammermeyer.
Innbinding: Omslag, typografisk (?) Sjirtingryggbind.
- 1896: Dikken Zwilgmeyer - Inger Johanne: Morsomme dage. Bergen. Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, tegnet av A. Bloch (på omslaget bare Inger Johanne). **Sjirtingryggbind.**
- 1897: Dikken Zwilgmeyer - Inger Johanne: Hos onkel Max og tante Betty. Bergen, Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, tegnet av Othar Holmboe. Forlagsbind i to varianter:
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. Helsjirtingbind.
- 1898: Inger Johanne - Dikken Zwilgmeyer: Udenlands. Bergen, Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, tegnet av Othar Holmboe.
Forlagsbind i to varianter:
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. **Sjirtingryggbind.**
- 1899: Dikken Zwilgmeyer (Inger Johanne): Fire kusiner. Det norske Aktieforlag.
Innbinding: Omslag, tegnet av G(ustav) L(ærum). Forlagsbind, antagelig i to varianter:
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. **Halvsjirtingbind med bred sjirtingdel på dekler, med forgyllt forfatternavn og tittel. Samme font som benyttet på "Anniken Præstgaren".**
- 1900: Dikken Zwilgmeyer (Inger Johanne): Anniken Præstgaren. Det norske Aktieforlag.
Innbinding: Omslag, typografisk. Forlagsbind i tre varianter:
A. Kartonasje.
B. Helsjirtingbind.
C. Sjirtingryggbind.
- 1900: Inger Johanne - Dikken Zwilgmeyer: Syvstjernen og andre historier. Bergen. Fr. Nygaard.
Innbinding: Omslag, tegnet av A(ndreas) B(loch). Forlagsbind, antagelig i to varianter:
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. Helsjirtingbind
- 1901: Frøken Lybæks pensionatskole. En bog for smaapiger. Det norske Aktieforlag.
Innbinding: Omslag, tegnet av G(ustav) L(ærum). **Forlagsbind i tre varianter:**
A. Kartonasje.
B. Helsjirtingbind.
C. **Sjirtingryggbind.**
- 1902: Mægler Porsvold og andre historier. Det norske Aktieforlag.
Innbinding: Omslag. Forlagsbind, antagelig i to varianter:
A. Helsjirtingbind.
B. Kartonasje?
- 1903: Lille Jan Bluhme. Aschehoug.
Innbinding: Omslag tegnet av Jacob Sømme. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. **Sjirtingryggbind**
- 1904: Paul og Lollik. En ungdomshistorie. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje med usignert tegning.
B. **Sjirtingryggbind.**
- 1904: Kongsgaardguten. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av Jacob Sømme. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje med samme dekor.
B. **Sjirtingryggbind**

- 1905: Maja. Fortælling for smaapiger. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet av A(ndreas) B(loch). **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. Sjirtingryggbind
- 1906: Emerentze. En slægtshistorie. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingbinding med foromslag medbundet.
- 1907: Maren Ragna. Et stykke livshistorie. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, typografisk? Helsingbinding med foromslag medbundet.
- 1908: Thekla. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. Helsingbinding.
- 1909: Inger Johanne. Fortælling for unge piger. Aschehoug.**
Innbinding: Omslag. Forlagsbind i to varianter:
A. Kartonasje med samme utstyr.
B. Sjirtingryggbind
- 1910: Hos farfar paa Løvly og andre historier for barn. Aschehoug.
Innbinding: Omslag, tegnet, usignert. Forlagsbind i tre varianter:
A. Kartonasje med samme utstyr som omslaget.
B. Helsingbinding.
C. **Sjirtingryggbind**
- 1911: Vi tre i hytten. Aschehoug.
Innbinding: Omslag. **Forlagsbind i to varianter:**
A. Kartonasje.
B. Sjirtingryggbind.